

‘Η πόλις ἕάλω

1426: αυτοκράτωρ του
βυζαντίου: *Ιωάννης Η΄*
Παλαιολόγος: τελευταία
προσπάθεια για εξασφάλιση
βοήθειας από τη Δύση με
αντάλλαγμα την πλήρη υποταγή
της ανατολικής Εκκλησίας στη
Δυτική (*σύνοδος Φεράρας –*
Φλωρεντίας, 1438-1439) →
αντίδραση βυζαντινού λαού.

Διερωτήθηκα από τα βάθη της καρδιάς μου πόσο σκληρό είναι που ο μεγάλος αυτός χριστιανός ηγεμόνας από τη μακρινή Ανατολή αναγκάσθηκε από τον κίνδυνο των απίστων να επισκεφτεί τα απόμερα νησιά της Δύσης, για να ζητήσει βοήθεια, εναντίον τους. Θεέ μου! Τι απέγινε, Ρώμη, η παλιά σου δόξα; Τώρα γκρεμίστηκε το μεγαλείο της αυτοκρατορίας σου και στ' αλήθεια μπορεί να πει κανείς για σένα με τα λόγια του Ιερεμία: « Η άρχουσα εν ταις επαρχίαις έγινεν υποτελής». Ποιος θα πίστευε ποτέ ότι θα βυθιζόσουν σε τέτοια αθλιότητα, ότι εσύ , που κάποτε κυβερνούσες ολόκληρο τον κόσμο από το θρόνο του μεγαλείου σου, θα καταντούσες τώρα εντελώς ανίσχυρη να προστατεύσεις τη χριστιανική πίστη;

A. A. Vasiliev, Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, Αθήνα 1954, 788εξ.

Πολιορκία και άλωση

- ✓ αυτοκράτορας Βυζαντίου: Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος
- ✓ Οθωμανός σουλτάνος Μωάμεθ Β΄ :

κατασιεύασε στις
ευρωπαϊκές ακτές του
Βοσπόρου φρούριο
(Ρούμελη - Χισάο)
→ η Πόλη αποκόπηκε
από τα λιμάνια του
Εύξεινου → δεν
μπορούσε να
προμηθεύεται σιτάρι από
εκεί.

εισήγαγε στις ελληνικές κτήσεις της Πελοποννήσου → εμπόδισε το δεσπότη του Μορέως να σπεύσει σε βοήθεια της Κωνσταντινούπολης.

άρχισε την τακτική πολιορκία της Πόλης

- ✓ ισχνή η βοήθεια της Δύσης (ένας από αυτούς που βοήθησαν ήταν ο γενουάτης πολεμιστής Ιουστινιάνης)
- ✓ υπεροπλία Οθωμανών σε έμφυχο (1 προς 10) και άψυχο υλικό

άρχισε την τακτική πολιορκία της Πόλης

✓ ισχνή η βοήθεια της Δύσης (ένας από αυτούς που βοήθησαν ήταν ο γενουάτης πολεμιστής Ιουστινιάνης)

✓ υπεροπλία Οθωμανών σε έμφυχο (1 προς 10) και άψυχο ολιγό

29 Μαΐου 1453:

Η Πόλις εάλω

→ σφαγές, λεηλασίες

Έτσι οι Τούρκοι έγιναν κύριοι της Κωνσταντι-νούπολης την Τρίτη 29 Μαΐου 1453, στις δυόμισι το μεσημέρι. Άρπαζαν και αιχμαλώτιζαν όσους έβρισκαν μπροστά τους, έσφαζαν όσους επιχει-ρούσαν να αντισταθούν και σε ορισμένα μέρη δε διακρινόταν η γη από τα πολλά πτώματα που ήταν πεσμένα κάτω. Το θέαμα ήταν φρικτό. Παντού ακούγονταν θρήνοι και παντού γίνονταν αρπαγές γυναικών όλων των ηλικιών. Αρχόντισσες, νέες κοπέλες και καλόγριες σέρνονταν από τα μαλλιά έξω από τις εκκλησίες όπου είχαν καταφύγει, ενώ έκλαιγαν και οδύρονταν. Ποιος μπορούσε να πε-ριγράψει τα κλάματα και τις φωνές των παιδιών ή τη βεβήλωση των ιερών εκκλησιών; Το άγιο σώμα και αίμα του Χριστού χυνόταν στη γη. Οι Τούρκοι άρπαζαν τα ιερά σκεύη, τα έσπαζαν ή τα κρατούσαν για λογαριασμό τους. Το ίδιο έκαναν και με τα ιερά αναθήματα. Ποδοπατούσαν τις άγιες εικόνες, τους αφαιρούσαν το χρυσάφι, το ασήμι και τους πολύτιμους λίθους, και έφτιαχναν με αυτές κρεβάτια και τραπέζια. Άλλοι στόλιζαν τα άλογα τους με τα χρυσοϋφαντα μεταξωτά άμφια των ιερέων και άλλοι τα έκαναν τραπεζομάντιλα. Άρπαζαν τα πολύτιμα μαργαριτάρια από τα άγια κειμήλια, καταπατούσαν τα ιερά λείψανα των αγίων και, σαν πραγματικοί πρόδρομοι του διαβόλου, έκαναν αμέτρητα ανοσιουργήματα, που μόνο το θρήνο μπορούν να προκαλέσουν. Χριστέ, βασιλιά μου, οι αποφάσεις Σου ξεπερνάνε το μυαλό του ανθρώπου!

Μέσα στην απέραντη εκκλησία της Αγίας Σοφίας, τον επίγειο ουρανό, το θρόνο της δόξας του Θεού, το άρμα των Χερουβείμ, το θείο δημιούργημα, το αξιοθαύμαστο κατασκεύασμα, το στολίδι της γης, τον ωραιότερο από όλους τους ναούς, έβλεπε κανείς τους Τούρκους να τρώνε και να πίνουν στο Ιερό Βήμα και στην Αγία Τράπεζα ή να ασελγούν πάνω σε γυναίκες, νέες κοπέλες και μικρά παιδιά. Ποιος μπορούσε να μείνει ασυγκίνητος και να μη θρηνήσει για την άγια εκκλησία μας; Όλοι πονούσαν από το κακό που έβλεπαν. Στα σπίτια θρήνοι και κλάματα, στους δρόμους οδυρμοί, στις εκκλησίες αντρικές κραυγές πόνου, γυναικεία μοιρολόγια, βαρβαρότητες, φόνοι και βιασμοί. Οι ευγενείς ατιμάζονταν και οι πλούσιοι έχαναν τις περιουσίες τους. Σε όλες τις πλατείες και τις γωνιές της πόλης γίνονταν αμέτρητα κακουργήματα. Κανένα μέρος ή καταφύγιο δε γλίτωσε από την έρευνα και τη βεβήλωση. Οι άπιστοι έσκαψαν κήπους και γκρέμισαν σπίτια για να βρουν χρήματα ή κρυμμένους θησαυρούς. Όσα βρήκαν, τα πήραν για να χορτάσουν την απληστία τους. Χριστέ, βασιλιά μου, γλίτωσε από τη θλίψη και τον πόνο όλες τις πόλεις και τις χώρες όπου κατοικούν χριστιανοί.

Γεώργιος Φραντζής Η πολιορκία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης

Αιολούθησε η πτώση των
υπόλοιπων ελεύθερων
περιοχών · τελευταία
υπέκυψε η Τραπεζούντα
(1461).

Μετά την Άλωση

η πνευματική παράδοση του Βυζαντίου συντέλεσε στην διατήρηση της πνευματικής ταυτότητας των βαλκανικών λαών :

η Ρωσία, κληρονόμος των πνευματικών παραδόσεων και των πολιτικών βιδεών του βυζαντίου φιλοδόξησε να γίνει η «Τρίτη Ρώμη», ιδίως από τότε που ο τσάρος Ιβάν Γ΄ νυμφεύτηκε την ανιψιά του τελευταίου βυζαντινού αυτοκράτορα, υιοθέτησε το δικέφαλο αετό στα λάβαρα του και εισήγαγε στη Μόσχα το βυζαντινό τελετουργικό

η Δυτική Ευρώπη, στα χρόνια του Ανθρωπισμού και της Αναγέννησης, βρήκε στο Βυζάντιο την πηγή των καρπών του αρχαίου ελληνικού πνεύματος

